

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četr leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Položaj.

Cesar stanuje začasno na svojem gradu Ekartsau blizu Požuna. Tam je pretekli teden sprejel voditelje vseh večjih državnozbornih strank, med njimi tudi načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca, da sliši tudi njih mnenje o sedanjem političnem položaju. Ne vemo sicer, kaj so voditelji govorili s cesarjem, ker med resnimi politiki ni navađa, da bi vse izblebetali kakor Girstmajerjev Francelj, ki pripoveduje iz avdience pri cesarju celo neresnične reši, toda prepričani smo, da je načelnik Jugoslovanskega kluba cesarju odkrito povedal, kako njegov narod sodi sedanjemu Seidlerju ustvarjeni politični položaj.

Razven osebnega stika s parlamentarci je naročil cesarjev zaupnik grof Silvi-Taruki, da se tudi on sam pouči o sedanjem političnem položaju. Tudi grof Silvi-Taruka je imel daljši pogovor z načelnikom Jugoslovanskega kluba.

Uspeh teh avdienc in pogovorov je bil, da večina strank, izvzemši nemške nacionalce, hočejo parlament in da Nemci na vsak način hočejo še naprej Seidlerja kot ministrskega predsednika. Na podlagi teh ugotovitev je cesar sklical državni zbor za dne 16. julija, obenem pa odklonil Seidlerjev odstop. — Nemci imajo sedaj torej Seidlerja, Slovani pa državni zbor.

Toda s tem se politični položaj ni razjasnil. Seidler ni hotel več parlamenta, tiščal ga je ob stran — kar v njem nima večine za se in ker bi rad brez parlamenta neovirano dalje vladal po želji Nemcev. Kako bo torej Seidler pred parlamentom, kjer nima večine, obstal? Zato mnogi mislijo, da se bo Seidler vendar le, predno se sestane državni zbor, pobral svoja šila in kopita, ter odšel. Potem bi, tako se čuje, na čelo vlade bil pozvan višji uradnik, ki bi popolnoma nepristransko — torej ne v Seidlerjevem smislu — dalje vladal.

Jugoslovanski narod je zadovoljen, da se vendar le zopet odprejo vrata državnega zbora. V njem bodo naši poslanci povedali, kako si narod želi mira, kako obsoja vsa uvedena preganjanja v času, ko njegovi sinovi umirajo na frontah in ko sam vzdihuje v zaledju v nezalisanem trpljenju, povedali tudi, da ves narod kot en moč vstraja pri svoji jugoslovanski misli.

Nemci zahtevali ofenzivo.

O tem piše dunajska „Arbeiter Zeitung“ z dne 29. junija t. l. sledeče:

Dne 14. aprila t. l. je priobčila vsenemška „Ostdeutsche Rundschau“ sledeče: „Po vseh ulicah se slišijo vesti — razširajo jih samo zlobneži — da Italija ne bo več napadena. Tem zlobnim vestem izpodbijajo tla na sijajen način besede cesarja Viljema: „Naša dolžnost je, da sovražnike napademo in porazimo brezobzirno na vseh bojiščih.“ Tako se bo tudi zgodilo, zato nam jamči cesarjeva beseda.“

K temu je takrat naš list („Arbeiter Zeitung“) pripomnil: Potemtakem je dolžnost Avstrije, da začne ofenzivo proti Italiji, ker jo želi nemški cesar Viljem! Čudno naziranje! Toda ne glede na to bi se vendar naj pomislilo, koliko žrtev, bolezni bolnih in krvavih žrtv bi utegnili stati taka ofenziva! Naj bi se vendar stavilo vprašanje, kakšen namen bi naj imela ta ofenziva in naj bi se ocenila bojazen, katero zahteva taka ofenziva, ki je Avstriji naložena kot dolžnost! Žene, ki bi v taki ofenzivi utegnile izgubiti svoje može in matere svoje sinove, naj ne pozabijo, katera stranka je zahtevala takih žrtv, namreč nemško-radikalna stranka!

Sedaj pa, ko smo izvedeli, da je v tej ofenzivi izgubilo stotiseč mož svoje življenje ali svoje zdravje, pozivljemo še enkrat žene, ki so izgubile v tej ofenzivi svoje može, svoje sinove, pa tudi očete. Ki so izgubili svoje sinove, in pozivljemo še enkrat sinove, ki so izgubili svoje očete, da naj nikdar ne pozabijo, da so zahtevali te žrtve nemški radikali in so sokrivi teh žrtv.

Ogrski ministrski predsednik a peram ob Piavi.

V ogrski državni zbornici je dne 28. junija naznanil ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle naslednje:

O naši zadnji ofenzivi, zlasti o našem prodiranju ob Piavi in Brenti ter o našem umikanju so bile razirošene v svet takoj d. vosezme in neverjetna vesti, da je moja žena se javno izjavila s popolno odkritosrčnostjo pred vsi javnosti, da se pomir: javno mnenje in izve resnice ter da se pobije vse pretirane vesti. Smatral sem za svoje dolžnosti zahtevati (začelnih pojasn) neposredno od armadnega vodstva in ta pojasnila želim naznauti zbornici. Predvsem poudarjam, da objavljamo vojna poročila s popolno odkritosrčnostjo, ne da bi jih olupševali ali le-

po pobarvali. Kot dokaz hočem samo povdarjati, da naša lastna poročila vsebujejo vselej resnična dejstva, da ne omejujemo objav sovražnih poročil, da mi še celo sami nadzorujemo naše doznane izgube in podatke z objavljenimi sovražnimi poročili in le na podlagi tega hočem povedati resnico in jo tako osvetliti, da odgovarja istini. Zbornici je znano, da smo prodirali ob Piavi in ob Brenti, da se pa obvarujemo človeških žrtv, smo se umaknili ob Piavi in obdržali ob Brenti nekaj zasedenih pokrajin, kajti ako bi bili obdržali v svoji oblasti naše postojanke ob desnem bregu Piave, bi nas bilo to stalo ogromnih žrtv in izgub.

Italijani vjeli 12.000 mož.

Vsled tega našega umika je prišlo zavsem 12 tisoč Avstrijcev v italijansko vjetništvo. Napram ogromnim številkam, ki se tozadevno spravljajo sedaj v svet, bodi iz poročil italijanskega vrhovnega poveljnika maršala Diaza pribito, da je pri našem prodiranju in umikanju prišlo zavsem 12.000 naših vojakov v sovražne roke.

Honvedski minister: Za časa cele ofenzive! Poslanec Zelinski: Koliko so iznašale pa izgube?

Naše izgube žalibog ogromne.

Ministrski predsednik dr. Wekerle je odgovoril nato: Naše izgube so bile žalibog ogromne. Hočem podati popolnoma odkritosrčno izjavo: Pred kratkim je govoril honvedni minister o 8000 vjetih. Takrat, ko je o tem govoril, smo dognali to število iz poročil italijanskega maršala Diaza do dne 22. junija. Na podlagi poznejših poročil moram to število popraviti in naglašati, da je prišlo v italijansko vjetništvo 12 tisoč mož. Te številke je vspricho tej ofenzivi in umikanju ne more imenovati kot zelo velikanske, kajti ce vzamemo v poštev, koliko Italijanov smo mi vjeli v jeseni v 10. in 11. ofenzivi ob Soči in koliko vjetnikov smo mi takrat izgubili, omenim, da smo mi izgubili v 10. ofenzivi, v kateri so nas Italijani napadli, 30.000 do 35.000 vjetnikov, dočim smo mi vjeli le same 22.000 Italijanov. Ce torej sedaj primerjam, da je bilo sedaj, ko smo prodirali mi, razmerje ravno narobe, smem imenovati te številke iz vojaškega stališča kot zelo pomirjevalne. Veliko žalostnejša je pa izguba, katero smo imeli na padlih, ranjenih in bolnih. Velik del tega števila pa znašajo bolni. (Medklic poslanca Fenjesa: In glad?)

LISTEK.

Kako sva z Žefom iz Benečije vino nosila.

Piše: Črnihevski.
(Keneo.)

Po stari krščanski navadi smo odmolili rožnivenec z litanijami M. B. Potem se je gospodar obrnil k meni, rekoč: „Bote se pili?“ — „Hvala, jaz ne več, imam dovolj“, sem odgovoril. — „Le prinesite, jaz tom še pil“, oglasil se je Žef. Med tem, ko je gospodar šel v klet, je Žef cmokal z usti ter si z roko pogladil prsa, rekoč: „O, kako je dobro, takega še nisem pil in najbrž ga tudi ne bom več.“ Bilo je že pozno, ko smo šli spat. Za oha sta bili pripravljene postelji, a praktični Žef je odklonil posteljo, šel v hlev h konjem, se zaril v listje ter trdno spal, dokler se ni zjutraj mežnar obesil, kakor mi je sam pravil. Potem je šel v cerkev, ki je posvečena sv. Luciji, udeležil se celo dveh sv. maš, pri katerih se je prav reče priporočal sv. Luciji in pobožno molil za svojo izvoljenko Lucijo, da bi mu ostala zvesta, da bi ne postala taka kot marsikatera dekleta, katerim so črnooki Ogrji zmešali glavo in „ferdirbali“ sroce.“

Po zajutruku smo odrinili. Benečan, katerega je priskrbel gospodar, je z velikim flaškonom šel kakor misel, Žef pa je začel zaostajati in pogostom počivati, vendar je šel razmeroma še dobro. Do Trblja (640 m) smo šli po navadnem klancu. Od Trblja za Humom (917 m) se vije proti Ježi 4-6 m široka cesta, katero so Lahi napravili tekom vojske. Dasiravno mi je Benečija dobro znana, vendar se mi je radi nove ceste in novih poti zdelo vse nekako tuje in nepoznano.

Kakor omenjeno, je Žef pogostoma počival, opozarjal sem ga, naj se ne ustavlja blizu hiš in vojaštev, da nam vina ne vzamejo. A Žef se je vedno odrezal: „Jaz se nobenega ne bojim, imam pri sebi vse pravice.“ Res, da je imel pravilno legitimacijo, nismo pa imeli dovoljenja, da smemo nositi vino, zato sem bil vedno v strahu, da nam vzamejo vino.

Iz Trblja smo prišli po ravni cesti zadaj za Humom v vas Zavrt, kjer stoji ob cesti napol sežgano poslopje. Benečan izpregovori: „To je stublenski farovž. Med vojsko je bila v njem vojna pošta. Po nepredvidnosti je izbruhnil požar, ki je uničil duhovnikovo in tudi cerkveno lastnino, le neko malenkost so zamogli rešiti. Duhovnik je potem stanoval v neki drugi hiši v Zavrtu. Ko so se Lahi umikali, je pa moral z njimi. Duhovnjiko, ki je ostala brez dušnega pastirja, oskrbuje gospod župnik od bližnje Device Marije.“

Visoko nad cesto stoji cerkev sv. Stublenka (Volbenka, 754 m). Pri pogledu na to cerkev se mi je vzbudil spomin na sledeči smešni, a žalostni dogodek iz prejšnjih časov: Ob shodih so okrog cerkve prodajali kruh, žganje, vino, kolače, podobice i. t. d. Na tak shod je prišla nekoč neka ženica iz daljne vasi. Kupila si je kruha in tudi vrček, ali kakor že pravijo: bučo žganja. Kruh je namakala v žganju, in ko je povžila ves kruh, je bil tudi vrček prazen. Ker si vsled dolge poti in utrujenosti še ni ugasila žej, je rekla: „Ti krullec si ga popil anu buču, an jaz ga tudi čem anu buču.“ Kupila si je še en vrček žganja. Kmalu pa se ji je vsled obilno zaužite pijače začelo vrteti v glavi. Med tem ko so drugi romarji hodili okrog cerkve, je ona naslonjena na cerkveni zid sladko ginjena tarnala: „O, sv. Stublenk, saj sem mislila, da bom jaz hodila okrog tebe, pa hodiš ti okrog mene.“ S pripovedovanjem tega dogodka sem Žefa, ki je postajal čmeren, spravil v dobro voljo.

Prišli smo v Prapotnico, kjer je bila nemška straža. Od daleč sem glasno pozdravil ter vprašal, ali gremo prav na Breg. Vojak, ves sročen, da vidi iz naših nemško govorečega človeka, prijazno odgovoril: „Ker naprej po široki cesti, ni mogoče zgrešiti Brega“ in ni nas vprašal ne po legitimaciji in tudi ne po tem, kaj nesemo. Oddahnil sem se. V pol uri smo prišli v vas Breg (797 m), k znancu Toninu. — Bila je enajsta ura dopoldne. Iz Oblice do Brega smo rabili ravno tri ure. Pri Toninu smo se dobro okrepčali in odpočili. Benečan Obličan se je vrnil domov. Tonin pa mi je spretno navezal na čevlje — krampeže. Tudi sebi si jih je nadel. Isto je storil i Žef. Odrinili smo nato po najkrajši kozji, zelo ledeni stezi proti Ježi. Do Ježe je začel Žef pripovedovati, kako je vsako leto hodil na božjo pot na Mengore, se je po cesti pripeljal kolesar, se ustavljal in nas nagovoril. Žef ga je takoj poprosil za cigareto, katero je tudi dobil. Ker pa Žef ni umazan, je takoj segnil v žep ter dajal kolesarju za cigareto kar krono. Kolesar pa je smehljaje se zamahnil z roko, rekoč: „Kadilec kadilec v potrebi daruje.“ Žef se je priklonil z besedami: „Bog plati“, ter prizgal cigareto najprej kolesarju, potem sebi. Dvignili smo se.

Pri Sv. Luciji nas ustavlja vojaška straža in vpraša, kaj nesemo. Odgovorim: „Mašno vino za Meopotamijo.“ — „Prav“, odgovori straža. Takoj spregovori Žef: „Smo že prej prosili za dovoljenje.“ — „Lepo od vas“, odvrne straža. In šli smo neovirano skozi Sv. Lucijo.